

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

8. P. Antonij Gomez imprudentia, Goa[...],!& Cocinum proritat contra societatem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

gratia; de auctoritate, ipsius miraculis religioni veræ apud barbaros parta. Hæc anno primum 1550 ineunte Aprili Malacam venerant, & quanquam generatim solum resciretur de noua Cangoximæ Christianitate, beatis auspiciis surgente, sed Petrus Sylua ei arci Præfectus, & rebus Xauerij familiaris sui, ac fidei prosperis studiosissime addictus, Christiani splendoris in Iaponiam ingressum ab Apostolo Christi, possessionemque illorum regnorum Christi nomine initam solenni pompa celebrarat; instituta Malacæ supplicatione omnium ordinum, & Magistratuum, sacrorum, ciuiliū, & militarium ad B. Virginem de monte agendis gratiis, ob inductum ab ea, die Assumptæ sacro in Iaponiam Franciscum Xauerium, & regnum applissimum filij eius imperio adiunctum, quod esset in multas prouincias antiquos Ecclesiæ propagaturum fines: supplicationem clauserat Res sacra, solenni & cantu, & ritu à Vicario peracta, diei reliquum & noctem consequentem occupant ignium iacula, & varij generis lumina, & flammæ festique ex singulis turribus fragores: pretioso vrbs vestita stromate, altaribus, odorum acerris, choris mulicorum distincta, turmisque puerorum gestiens Deo canentium, & castis vocibus magni Patris Xauerij laudantium nomen. Ex arce, portu, & nauibus explicata vexilla, explosiones tormentorum mutua, & digestarum lampadum nocturnus dies. Sed magnificentiæ huius primas partes egere Iapones quatuor ethnici, quos Malacam Apostolus miserat, vt splendorem viderent Religionis Christianæ. Hoc tam multiplici ac lato pietatis publicæ argumento valide incitati, nostraque edocti mysteria à P. Francisco Perez; ascendenti in cælum Christi die anniuersario, expiati sunt sacro fonte, manu Vicarij Malacensis. Harum fama gratulationum Indiam peruadens vniuersam, conciliauit vbique Xauerio in eam redeunti effusissimos honores, & eo ipsius modestiæ grauiores, quo pluribus titulis eius merito debebantur. Verum urbem Cocinum, expertus est sui obseruantiorē, quàm Societati beneuolam. Huius frigoris causa Antonius Gomez, qui exasperatos ciuium animos ab nobis alienauerat. Erat huic homini, vt alias attigi, Philosophicæ doctrinæ, & iuris canonum supellex amplissima, ingenium actuosissimum & velox; ardens salute animarum concionandi vis, violenti quoque impetus ad virtutem; qui magna multorum cum vtilitate in missionibus erumpabant: cæterum sui, ad intolerantiam, arbitij tenax. Accedens enim ad Societatem ætate prouectior, affectus in eam tulerat crudiores, vt qui nisi à tenetis, parendi assuetudine domiti, vix mitescant. Hæc illum natia durties quam ad nos allatam, semper in se integram, & sui nimium dominam regnare passus est, illum tandem à nobis abscidit.

8

P. Antonij
Gomez im-
prudencia,
Goā, & Cocin-
um prouocat
contra socie-
tatem.

Nec minus damnofo feruebat genij sui æstu, quàm induruisset rigore cerebri, quodque hinc sequitur, impetu magis quàm ratione agebatur; quæ animi labes, sui vnus consilij adiuncta confidentia impegere hominem in offensiones plane cæcas. Missus enim à Simone Roderico in Indiam Goani Rector Collegij, etsi vix triennis in Societate, magna stam-
tim

tim sibi arrogate, auctoritatem profiteri suam, etiam spectante Xaue-
 necdum in Iaponiam profecto; denuntiare suis, ab initio, oportere, sic
 ipse loquebatur, *in ventrem matris sue iterato intrare, & reuasci*. Aliã dis-
 ciplina, & aliis regulis, nouoque viuendum instituto: non quod iis inesset
 dignum aliquid reprehensione, multo minus egerent, vt is tumide indi-
 cebat, in viros alios transformari, cum essent homines maturæ virtutis,
 quos posset pro exemplaribus probitatis, & præceptoribus habere. Sed
 quendam secum ex Europa viuendi canonem portarat, ex diuersa tempo-
 rum distributione, diuersisque ab vsu occupationibus concinnatum, ad
 quem, alio quolibet abrogato, volebat nostros se fingere, & Goanum Col-
 legiam formari, inducta in illud scholastica studiorum Parisiensium;
 domestica vero Conimbriensis Collegij disciplina. Prohibant itaque ab
 eo, in solita quotidie decreta, & mutationes rerum nouatarum, co fa-
 ctu, atque imperio, vt edictiones Basilicas regij censoris diceret, non re-
 ligiosi Patris documenta, & monita; iactabatque, verè aut falso, se à
 P. Simone Roderico summam habere potestatem, domandi compede,
 mittendique in Lusitaniam carcere claudendos, si quos offenderet gu-
 bernationis suæ turbatores. Conspicatus Xaueius feruidioris cerebri
 minaces fumos, & catè diuinans, nullis artibus, cæpro destitutum, ho-
 minem officio mouit, & Ormuziensem illi tribuit missionem, campum
 illius genio prouorem. Fausto profus animæ ipsius compendio, si pro
 ambitu inconsiderato regendi cæteros, sustinisset ipse Obedientiæ nu-
 tibus se regi, non eas dedisset tragedias quarum egit ipsemet funestam
 catastrophem: sed fretus regij cuiusdam ministri artibus, qui eius com-
 mendatione Regis à qua exciderat gratiam prensabat, Gubernatoris po-
 testate ad retinendam stationem ita est abusus, vt metu grauioris mali,
 confirmaretur à Xaueio Goæ Rector, hac lege dumtaxat, nostris solum
 Goæ vt curam impenderet: sparfos per Indiam reliquos non ipse (quod
 sibi iam attribuerat) sed Paulus Camers vice Xaueij regeret. At enim
 vix portu ad Iapones Xaueius soluerat, cum sensim Gomez potestatem
 in omnes sibi vsurpare authorem eius citare ex Lusitania, prætexere sim-
 plicitatem Pauli lentiozem; qui tam de se abiectè quam Gomez super-
 bè sentiens, tantum absuit ambienti obstaret, gauderet potius, liber à mu-
 nere, priuatus Deo ac sibi viuere. Ad hæc S. Fidei seminarium exor-
 tus euertere, alumnos eius in fide nouitios, & subtilioris cuiusdam pie-
 tatis rudes qua illos Gomez ingratis volebat in sanctos excudere, cum
 eatenus abundè sufficeret, quod erant Christiani: hos inquam, seuerè,
 & acerbè multabat, quod parum eius præceptionibus responderent.
 Hinc mæror, querelæ, factiones, & nocturna per murum fugæ, ex illo
 non iam seminario, sed duro carcere: quos autem residuos sua patien-
 tia fecerat, horum quoque indolem auersatus, die quodam inde omnes
 eiecit, causatus indomita ipsorum ingenia, nec vnquam cultorum labo-
 res bona vlla fruge pensatura. Eorum loco suffecit Lusitanos, qui Socie-
 tatem expetebant, & septem ac viginti, planè illiteratos, & multum

adultos in eam admisit. Sic seminario in Societatis tyrocinium conuerso, grauitèr offensus cum Episcopo suo ciues, querebantur inter se vehementer iniuriam; sed eam, ad Gubernatorem Georgium Cabralem defererebat nemo, quod esse Gomezij totus erederetur, malèque publicè Gomez eam ob rem audiret, cum in eum vel approbatorem vel consiliarium reciderent omnia, quæ cumque in administranda reipublica peccari putabantur. Sileo nonnulla etiam eiusdem, simplicitatis stolidæ uarietate, seu magis figmenta; tam falsi euentus, ut ab eo palam apud ciues pro concione oportuerit excusari. Sed hic silendum non arbitror, quem Cocini mouit contra nos tumultum. Sanctitate Xauerij ea urbs, & Sociorum capta Collegium nostris fundare decreuerat, eò confert se Gomez Societatis nomine illud admittitur; palmetum à Præfeto in solum Collegij accipit; in templum, ædem sacram Matris Dei nomine, à Gubernatore; sed multum inuito Vicario, & sodalitate ad quam ea spectabat, quæ doni post paulum pœnitens, iure illam repetiit, donationem irritam testata. Gomez auctoritate potens, bona mente instinctus, sed valdè imprudens (quæ triplex est, errandi scaturigo tanto peior, quanto minus errari creditur) summo iure donationem tueri obstinat, breuique motus illos non tam sedat, quàm premit; impulsoribus eorum in carcerem traditis. Eam vim non ferens ciuitas, fremensque in Societatem, ardentè dat in Europam ad Regem, & ad Ignatium literas.

9
Ecclesiam in-
uitis aliquibus
Societatis da-
tam, Xauerius
reddit.

Hic rerum Indicarum status cum ex Iaponia Xauerius reuertit, quibus ille inspectis, multis eas lachrimis defleuit, aggressusque mox restituere, vias iniuit Gomezio planè oppositas. Cocini, quò primùm Malaca appulit, coacto in choram maioris Ecclesiæ, Magistratu, & Sodalitate, Vicario coram, & Clericis sistit se medium, clauis ædis sacræ quæ contendebatur manu tenens, eo oris totius pudore, qui magis Gomezium decuisset, flectit genua, affaturque adstantes, ea demissione animi, & uerborum satisfactione, cuius diu Cocini pia memoria, & Religiosæ humilitatis monumentum, in animis, & sermonibus populi uiguit; nihil defendit, nihil purgat; uelut confitens reus, ueniam transactorum rogat quibus uel offensus, uel icti quoquo modo forent: clauis reddit; sacram ædem nudè integreque restituit, seu redonaram si ad nos spectaret, seu vindicatam, & assertam, si illorum esset; ac si ultro uellent Societatem illa uti, haudquaquam id aliter quàm commodatò id fieret, cum potestate illius quoties luberet repetendæ, sic una opera & ciues optimos placauit, & ædem obtinuit; nam aliquanto post iuridicis tabulis sponte ab iis collegium in eius possessionem perpetuam missum est. Goæ ut res habebant deterius, ita iis sanandis plus negotij fuit. Antonius Noronius cum Proregis Indiæ titulo atque imperio portum subierat, & prius etiam quàm nauis prodiret, querelas audiuit ciuitatis nomine apud se deponi, tum ab Episcopo iterari; quòd seminarium urbis decus, & Indiæ salus, ex quo tot Patrum exhibant interpretes, tot Christiana magistri doctrinæ, nonnulli etiam exploratæ barbarorum fectò, in Christum
fidei,